

Oponentský posudek

Jitka Ženíšková, *Vliv dramaturgie operního souboru Národního divadla Brno na návštěvnost, HAMU, Praha 2022, diplomová práce*

Diplomová práce Jitky Ženíškové si zasluhuje mimořádnou pozornost jak svým obsahem, tak zpracováním. Je velmi přínosná, zajímavá a její aktuálnost je zcela zřejmá, byť se dotýká zcela konkrétního tématu v zcela konkrétní instituci. Autorka v ní navazuje na svoji předchozí bakalářskou práci, v níž se věnovala problematice operní scény v Brně, ale recenzovanou diplomovou práci významně obohatily i její další praktické zkušenosti z produkční práce i konkrétní pobyt v Janáčkově opeře v Brně.

V práci autorka hledá řešení pro zdánlivě jednoduchou otázku vlivu dramaturgie na návštěvnost jednoho operního souboru. Odpovídá v závěru i na dalších místech, že samozřejmě dramaturgie vliv má. Ale tuto problematiku dokázala zcela promyšleně a správně zařadit a zasadit do velmi širokého kontextu a komplexu dalších faktorů, které návštěvnost operních představení nejen v Brně, ale i všude jinde v operních (a dodávám i dalších) scénách a pódiiích ovlivňují. V tom je jeden z největších přínosů této diplomové práce.

Obsahuje především nesmírně cenný rozbor fungování Janáčkovy opery včetně konkrétních údajů o návštěvnosti, která samozřejmě po období let 2021/22 a zřejmě i v dalších sezónách značně poklesne a je třeba s tímto trendem počítat. Jitka Ženíšková v závěru uvádí i své návrhy, jak s touto situací „bojovat“. Zasazuje mimo jiné Janáčkovu operu i do místního kontextu – Brno jako město s nízkým počtem zahraničních turistů a zmiňuje další a další důležité faktory, ovlivňující návštěvnost spolu s dramaturgií.

Jitka Ženíšková ve své práci uvádí příklady velké umělecké úspěšnosti této scény v konfrontaci s uvedeným poměrně nízkým procentem návštěvnosti (a zřejmě s ne příliš vysokým procentem soběstačnosti této scény, jš) - rozpor, který bude velkým a nutným úkolem současného vedení této úspěšné scény. (Přes veškeré umělecké úspěchy a nespornou vysokou úroveň by zjednodušené hodnocení při nízké návštěvnosti mohlo mířit především na dramaturgii a marketing, často ve vzájemném sporu těchto oblastí, kdo nese větší díl “viny“.) Nesmírně přínosná je část práce, kde autorka přesně analyzovala dramaturgii Janáčkovy opery od roku 1965 do roku 2022 pomocí přesné statistiky, tady autorka dokázala vytvořit zatím dosud nepublikovanou mini-monografii, která bude užitečná pro všechny zájemce o tuto problematiku i pro budoucí badatele.

Porovnává velmi správně i dramaturgii dalších světových scén i přehled nejhranějších oper a skladatelů a dospívá k jednoznačnému závěru o rozvrstvení jednotlivých dramaturgických vrstev s těžištěm v klasickém operním repertoáru a v případě Janáčkovy opery se stálým důrazem na dílo Leoše Janáčka. (Moje provokativní otázka pro obhajobu a diskusi: mohlo by být Brno jakýmsi janáčkovským Bayreuthem? A mohlo by to pomoci zvýšit procento návštěvnosti a soběstačnosti?)

Závěr práce představuje koncizní a velmi promyšlené shrnutí nejen situace Janáčkovy opery, ale i stavu hudebního, kulturního a společenského života v roce 2022 a prognózu let následujících. Ukazuje se a potvrzuje trend známý i z dalších kulturních institucí – pokles návštěvnosti (odhady uvádějí, že v roce 2022 došlo asi k 20 - 30 procentnímu poklesu

s výjimkou některých institucí) a navíc úbytek „klasických“ abonentů v souvislosti se změnami životního stylu – v USA se tato tendence projevuje už velmi dlouho. Zcela jednoznačně souhlasím se stručným závěrem, který by mohl být inspirativní pro management Janáčkovy opery i další scény a instituce. I když se nám podaří „překonat“ všechny zmíněné problémy a potíže vzniklé po pandemii a finanční krizi z roku 2022, klíčem bude v každém případě divák, pokud zmizí, bude situace s návštěvností jakékoliv kulturní a hudební instituce neřešitelná:

„Všichni doufáme, že tuto krizi překonáme bez nenávratné újmy. Operní soubor NdB jde dobrým směrem a vykazuje mimořádnou uměleckou úroveň. I nadále by mělo být stěžejní součástí repertoáru dílo Leoše Janáčka, které tento soubor činí jedinečným. Vedle velkých klasických oper je nutné dramaturgii příležitostně oživit soudobou operou. Janáčkově opeře bych doporučila posílit edukační programy a do repertoáru zařadit více oper pro děti, protože bez výchovy nové generace diváků nebude v budoucnu provoz divadla udržitelný.“

Práce Jitky Ženíškové překračuje ve všech ohledech parametry obvyklé diplomové práce na katedře produkce HAMU i na HAMU samotné. Určitě by stála za publikaci, ať už jako celek nebo některé její části, s laskavým svolením autorky budu její analýzy i závěry využívat i při výuce další generace manažerů a umělců na HAMU. Gratuluji a děkuji za pečlivost a pracovitost i za promyšlenou koncepci, bylo velkou radostí a poučením takovou práci číst, navrhuji samozřejmě hodnocení A.

Praha, 4. července 2022

Prof. PhDr. Jiří Štílec, CSc